

ACC. N:R M. 15977:1-3.

Landskap: Skåne Upptecknare: Wahlberg Larsson, Perstorp
Härad: N. Åsbo Berättare: " " "
Socken: Perstorp Berättarens yrke: lantbrukare
Uppteckningsår: 1963 Född år 1898 i Perstorp

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Skogsskötsel (enskilda skogar) s. 1-3.

LUF 122

13/8-63

Skriv endast på denna sida.

SKOGSSKÖTSEL och SKOGSODLING.FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Sj 122

Där det i denna socken först planterades skog torde vara å Gustafsborgs säteri. Ingen kan lämna någon tillförlitlig uppgift om årtal härför, men det bör ha varit något av de senare decennierna av 1800 talet, ty mogen skog av gran har avverkats de senare åren. På 1860 talet fanns ingen planterad gran å de hemman som lågo närmast Perstorp och som något senare inköptes av godsets ägare. Min fader, född 1857, omtalade på sin tid att i hans barndom voro utmarkerna på dessa hemman betesområden.

Av de enskilda åboarna torde nämndemannen Sven Johansson, Ebbarp, född 1868, död 1950, ha varit den förste som intresserade sig för skogsodling. Det var och har alltjämt varit endast gran som planterats. Först på de senare 10 åren har en och annan markägare planterat lövträd, huvudsakligen ek. Sven Johansson inköpte 1900 ett hemman gränsande intill hans eget, å det inköpta fanns det ett stort fäladsområde där det endast växte ljung och enbuskar, å detta planterade han gran, varav en del kunnat avverkats under de sista åren. Samtidigt härmed utsatte min fader ett hundratal granplantor på försök.

Riktig fart på plantering av skog blev det efter första kriget, d.v.s. omkring 1920 och åren därefter. Ganska mycken skog höggs nämligen under kriget på de flesta hemmanen häromkring, enär priset på ved ansågs högt. Några hemman inköptes av folk från annan ort såsom städerna och huggningen blev på flera ställen så omfattande att alla träd höggs oavsett storleken. Som lagstiftningen ingrep, blevo omfattande arealer återkultiverade och planterades med grangrantor. I början av 1920 talets första år var det ganska stor arbetslöshet vid industrien, varför det fanns tillgång till folk, som kunde sysselsättas med skogsplantering. Denna tillgick så, att männen hackade hål i marken med planteringshackor, kvinnorna hade granplantorna i en hink och satte en planta i varje hål och tilltryckte jorden med händerna samt trampade med ena foten runt plantan, så att den lösa jorden packades till. Vid denna tid upplät en åbo, Aron Månsson, Perstorp, ett jordområde åt skogsvårdsstyrelsen till plantskola och härifrån utsändes plantorna i mån av tillväxt för plantering. Dock hade denne Aron Månsson ett tiotal år förut påbörjat plantering av skog, men det var svårt att erhålla tillräckligt med plantor från annan ort påstod han. Detta system med hackning har pågått ända till mitten av 1950 talet, och pågår ännu något, fast mestadels planteras alla skogsplantor numera 1 med jordborr.

Jordborr kan skötas av såväl män som kvinnor. Redskapet är egentligen inte något borr, utan en halvcylindrig apparat något smalare nedtill och försedd med en spolförmig förlängning i vars övre ända en tvärstång av trä är insatt till handtag. Vid arbetet hålles handtaget med händerna och ena foten placeras å den halvcylindriska delens övra kant, man trampar nedåt och vrider så handtaget åt ettdera hållet eller först åt ena och senare andra, apparaten tränger så ned i marken och bildar ett hål. Man drager den uppåt varvid en jordklump medföljer, plantan sättes i hålet, med ena foten nedtryckes jordklumpen och trampas till. Detta planteringssätt går betydligt fortare än med hackning och tarvar endast en arbetare för plantans sättande. Huruvida en så satt planta växer lika fort under de första åren efter planterandet, som vid hackning, därom äro bland skogsägarna meningarna delade.

Fällning av träd försiggår numera mestadels med motordriven handsåg. Förut fälldes träden vanligen med s.k. stocksåg, varvid om det gällde stora träd två personer arbetade tillsammans och drogo i var sin ända av sågen. Var det träd av mindre dimension kunde en person ensam fälla dem med s.k. "svans". Detta var en sågklinga med handtag i ena ändan. Avskärandet till stockar eller kubb eller ved gjordes med bågsågar, grenarna avhöggs med yxor.

Den skogsodling som förekom före första kriget utfördes vanligen av hemmansägaren själv och hans husfolk, ev. någon lejd arbetskraft, men efter kriget, då planteringerna blevo av större omfång, blev det så gott som uteslutande lejd ~~arbetskrafts~~ arbetskrafts som anlätades och betalningen skedde genom ackordspriser pr 1000 st. satta plantor. Detta pris var under hela 1920 talet och något in på 1930 talet vanligen kr. 7:50 pr 1000 st. för att efter 1936 stiga nästan årligen och var 1962 kr. 90:- pr 1000 st.

Sakkunnig hjälp till såväl plantering som utstämpling för huggning lämnas fr. o. m. 1920 talet av skogsvårdsstyrelsen, före denna tid företog varje skogsägare själv utstämplingen efter sitt eget förmenande. Under senare år ha ju skogsägareföreningar tillkommit och så gott som alla skogsägare äro medlemmar häri. Betande av husdjur i skogarna har icke förekommit efter 1920 plantorna behöva skyddas under sina första växtår och där det planterats gran blir det icke någon gräsväxt när träden växt så högt att grenarna nå samman.

ACC. N:R M. 15977:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND
—

För mera ingående kännedom om hur skogsarbetet pågick i flydda dagar å gods-
en häromkring, hänvisas till den avhandling "Skogsarbetarminnen" som jag
1948 insände till Nordiska Museet, vari en av de gamla huggarna meddelade
sina bidrag om så gott som varjehanda som tilldrog sig under arbetet i skog.